

Indholdsfortegnelse

Forord · 11

KAPITEL I

HANS FINK

Sandbjerg Gods og Aarhus Universitet gennem 50 år · 17

De første år under universitetet · 18

Indretning til kursusejendom · 20

Udbygning og udnyttelse af det samlede godskompleks · 23

Sandbjerg i dag · 23

KAPITEL II

CARSTEN PORSKROG RASMUSSEN

Sandbjerg Gods og grevskabet Reventlow · 25

Før Sandbjerg · 26

Hans den Yngre og oprettelsen af Sandbjerg Hovedgård · 27

Conrad Reventlow og grevskabet Reventlow · 32

Gods og godsdrift under grevskabet · 40

Landboreformerne · 46

Godset 1790-1864 · 56

Godsets opløsning · 58

KAPITEL III

SØREN RASMUSSEN

Conrad Georg Reventlow

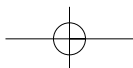
– *Ejer af grevskabet Reventlow-Sandbjerg 1775-1815* · 65

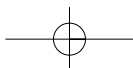
Reventlowslægten og Sandbjerg · 65

Conrad G. Reventlows liv og levned · 66

Familiemæssig baggrund, opvækst og uddannelse · 66

Karriere inden for søetaten · 69

Godsbesidder og forvalter af den fædrene arv · 78
De familiære relationer · 87
Planer om giftermål · 87
Den kommende grevindes oplæring
i det gode selskabs manerer og omgangsformer · 88
Giftermål og skilsmisse · 91
Tættere kontakt til familien · 95
Relationerne til den lokale befolkning · 99
Conrad G. Reventlows død og begravelse · 99
Grev Conrad G. Reventlows eftermæle · 102
Conrad G. Reventlows efterkommere · 106

KAPITEL IV

SØREN RASMUSSEN

Sandbjergs bebyggelsehistorie · 115

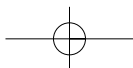
Det ældste Sandbjerg. Sandbjerg Hovedgård · 115
Heinrich Ottendorffs kort over Als og Sundeved fra 1655 · 116
Grundlæggelsen af det nuværende Sandbjerg · 118
Opførelsen af en ny forpagterbolig · 120
Conrad G. Reventlow som bygherre · 128
Opførelsen af Palæet · 130
Palæets anvendelse gennem tiderne · 137
Conrad G. Reventlows øvrige byggeforetagender · 142
Bebyggelsesforholdene i sidste halvdel af 1800-tallet · 145
Nybyggerier omkring 1870 · 147
Godsinspektoratets huse · 150
Skovfogedhuset og Møllehuset · 151
Pavillonanlæg i parken og nybyggeri langs Sandbjergvej · 153

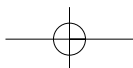
KAPITEL V

METTE SMED

Sandbjerg – Herregård og Maison de Plaisance · 157

Det nye herregårdsanlægs grundlæggelse: Forpagterboligen · 157
Palæet og anlæggets videre udbygning · 159
Sandbjerg som kursusejendom · 162

Sandbjergs omgivelser. Have, park og gårdsplads · 167
Sandbjergs interiører · 175
Billeder på Sandbjerg · 180

KAPITEL VI

SØREN RASMUSSEN

Driften af avlsgården efter godsreformen · 189

Avlsgårdens jordtilliggende · 189

Driften af avlsgården under Conrad G. Reventlows ejerskab · 190

Brændevinsbrænding og anden virksomhed på Sandbjerg · 192

Driftsforholdene i midten af 1800-tallet · 199

Forpagterens forpligtigelser over for herskabet · 202

Senere forpagtninger · 203

Driften af avlsgården under Ellen og Knud Dahls ejerskab · 205

Driften af avlsgården i de sidste 50 år · 208

Forpagtningskontrakt på Sandbjerg avlsgård fra 1858 · 209

KAPITEL VII

INGE ADRIANSEN

Gæstebud og dagligliv på Sandbjerg omkring 1840 · 215

Sandbjerg-kogebogen · 216

En husholdning præget af rettidig omhu · 217

Opskrifter af enhver art · 220

Bøger har deres skæbne · 226

Eksempler på nogle af Catharine Glashoffs opskrifter · 229

KAPITEL VIII

SØREN RASMUSSEN

Sandbjerg Godsinspektorat og Godsdistrikt · 233

Godsdistriktet · 233

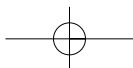
De administrative og forvaltningsmæssige opgaver · 235

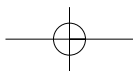
Sandbjerg Birk eller Retskreds · 236

Inspektoratet i den tyske tid · 239

Inspektørens ansættelsesforhold · 240

Inspektørens status i lokalsamfundet · 244

- Nogle af Sandbjergs inspektører · 245
Sandbjerg i 1780'erne – Et tidsbillede · 247
Fremskaffelse og oversendelse af naturalier
fra Sandbjerg til København · 250
Sandbjergs rolle under forberedelserne til statskuppet i 1784 · 253
Andre gøremål for inspektøren · 253
Sager vedrørende politi- og fattigvæsen · 256

KAPITEL IX

SØREN RASMUSSEN

Grevskabets relationer til Dybbøl Kirke · 259

- Skole- og kirkesager · 259
Nyt degne- og skolehus · 261
Dybbøl Kirke · 263
Ophævelse af patronatsretten · 266
Gravsteder på kirkegården · 267

KAPITEL X

SØREN RASMUSSEN

Sandbjerg under og efter krigen i 1864 · 271

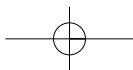
- Krigshandlingerne · 271
Sandbjerg i den tyske tid – Et samlingssted for danskheden · 276

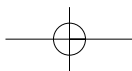
KAPITEL XI

SØREN RASMUSSEN

Hertug Hans den Yngres vandbygningsanlæg · 279

- Hertug Hans den Yngre og Sandbjerg · 279
Hertug Hans' vandbygningsanlæg · 280
Hertug Hans' Kanal · 282
Øvrige anlæg ved Snogbækken · 284
Dæmningen ved Nydamnose · 286
Dæmningen ved Sandbjerg · 286
Konsekvenserne for de øvrige vandmøller på egnen · 291
Et dæmningsbrud ved Ausødam · 292
Ausødam tørlægges · 292
Kontroverser om grevskabets ret til vandet fra Snogbæk · 293

KAPITEL XII

SØREN RASMUSSEN

Møllesøen – En ressource og et stridsemne · 296

Møllesøens fysiske forhold · 296

Afkast fra søen · 298

Stridigheder om vandstandsforholdene i søen · 303

Forslag om afvanding af Nydammosse og permanent
sænkning af vandstanden i søen · 310

De sidste bestræbelser på udnyttelsen af vandkraften fra søen · 316

Inspektør Huusmanns eftermæle · 318

De sidste håndhævelser af retten til vandet og opstemningen · 318

Nyt regulativ – vandløbsloven af 1982 · 319

KAPITEL XIII

SØREN RASMUSSEN

Mølledriften på Sandbjerg · 321

Vandmøllen · 321

Vandmøllen i slutningen af 1700-tallet · 322

Vandmøllen sættes til salg som arvefæste · 327

Vandmøllen afhændes · 329

Bebyggelsen i tilknytning til vand- og vindmøllen · 331

Afslutning på møllevirksomheden · 331

Hotel Sandbjerg · 334

Ruinen af vandmøllen · 336

KAPITEL XIV

KAJ RAUNSGAARD PEDERSEN

Geologi og landskaber omkring Sandbjerg og i det sydøstlige Sønderjylland · 339

Overfladeformerne ved Sandbjerg · 340

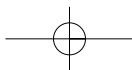
De geologiske materialer under overfladen ved Sandbjerg · 345

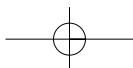
Stednavnet Sandbjerg · 348

Den overordnede geologiske udvikling i regionen · 350

Seværdige geologiske lokaliteter · 358

Geologisk fortid og fremtid · 361

KAPITEL XV

HANS-HENRIK SCHIERUP

Floraen i Sandbjergs nære omegn · 363

Parken på Sandbjerg · 364

Møllesøen · 365

Dæmningen og Møllehuset · 369

Langs kysten ad Nydamstien · 370

Storskoven · 373

Lilleskoven · 374

KAPITEL XVI

ERIK B. NIELSEN

Sandbjerg-skovene · 377

Vækstforhold og træartsfordeling · 377

Driftsform · 378

Vedmasseforhold · 381

Markedet for træ · 383

Historie og fredninger · 387

Skovadministrationen · 390

KAPITEL XVII

HANS FINK

Barndomserindringer

fra et sommerophold på Sandbjerg i 1955 · 391

Illustrationer og anvendte forkortelser · 401

Sted- og navnerregister · 408

